

Posudek na diplomovou práci Petra Lovětinského
Učitelnost etiky: je možné se naučit ctnosti?

Řešení problému, zda či jak se lze naučit být ctnostný, řeší Petr Lovětinský především v kontextu antické filosofie. Inspiruje se zejména myšlenkami Platona a Aristotela, jejichž úvahy lze považovat za určitou odpověď na morální relativismus sofistů. Jeho úvahy by proto mohly poskytnout určitou historickou odpověď na otázku, jak postupně vznikla aretologicky koncipovaná praktická filosofie. Kromě toho by ale mohly mít i určitý aktuální význam, protože dnes podobně jako ve starých Athénách se po ctnostných lidech opět strhla masová poptávka.¹ Z těchto důvodů považuji téma práce za velmi dobře zvolené, přičemž nejvíce oceňuji ambici aktualizovat myšlenky antických filosofů.

Práce je rozdělena do třech myšlenkových okruhů. V prvním se čtenář seznamuje s Platonovým etickým intelektualismem, ve druhém s Aristotelovou naukou o ctnostech a konečně v závěrečné části se seznamujeme s určitým pokusem ukázat, jak uvedené koncepce souvisí s učitelností etiky. Ačkoli je takto pojatá struktura velmi jasná, mám přesto řadu pochybností, které se týkají následného zpracování. V první řadě autor dostatečně neodděluje vlastní téma svého zájmu (učitelnost etiky) od širšího kontextu (aretologické pojetí etiky), jímž se musí přirozeně také zabývat. První a druhou část tak lze považovat za určitý pokus seznámit čtenáře s Platonovou a Aristotelovou etickou koncepcí, přičemž vlastního tématu své práce se Lovětinský dotýká, jestli vůbec, pak pouze okrajově. Tento nedostatek není podle mého soudu odstraněn ani ve třetí části, v níž bych očekával určité porovnání obou koncepcí. Poprosil bych proto autora, aby se v rámci své obhajoby přesně vymezil, v čem spočívá rozdíl mezi oběma koncepcemi (s ohledem na učitelnost ctností), popřípadě, která z uvedených koncepcí je z jeho hlediska přijatelnější. Na půdě teologické fakulty by rovněž bylo vhodné se zamyslet nad tím, do jaké míry jsou diskutované myšlenky slučitelné s křesťanským pohledem na svět. S jistými náznaky či pokusy dát odpověď na uvedené otázky se sice v samotné práci setkat lze, nicméně ty nejsou myšlenkově uspořádané a navíc autorův způsob vyjádření mnohdy vše dobré zatemní.

S málo uspokojivým způsobem vyjadřování i s určitou myšlenkovou nekázní, souvisí řada dílčích nejasností. K případné diskusi u obhajoby vybírám následující: Není mi (i) jasné, jak se podle Platona *z žádostivosti vypěstuje statečnost*, ani jak se *ze vznětlivosti vypěstuje uměřenost*; (ii) stálo by za to se znovu zamyslet nad problémem, proč nelze vědomě volit zlo podle Platona a vysvětlit, proč naopak zlo podle Aristotela vědomě volíme; (iii) v čem přesně podle Aristotela spočívá blaženost (41); (iv) jak se vlastně nazývají extrémy, mezi nimiž leží ctnost; (v) jak souvisí Kantova morální filosofie (str. 8) s naukou o ctnostech.

Nejasností a nepřesností, z nichž vyplývají moje výše uvedené otázky, je rozhodně víc. Většinou souvisí s hlavním, výše již zmíněným nedostatkem. Text je značně kostrbatý a autor jej zřejmě nepodrobil dostatečné revizi. Pro ilustraci uvádím následující větu: *Následně jsem uvedl jistý kontext, v jakém se Platonovy dialogy odehrávají, jednak ve smyslu toho s typologickými charaktery se postava Sokrata při řešení nesourodých etických názorů potýká, současně ale i zdůraznění vlastních vysokých nároků na moralitu, které Platon skrze Sokrata hlásá a vyvozuje z nich požadavek na záměrné mravní jednání právě pro samu ctnost.* Nesrozumitelnost uvedeného textu souvisí jednak s vážnými stylistickými nedostatky (délka věty, její šroubovanost) a jednak s tím, že pisatel zřejmě vynechal pro porozumění důležitá slova. Bohužel vět uvedeného typu je v hodnoceném textu poměrně velký počet, což snižuje celkovou srozumitelnost a významným způsobem snižuje kvalitu jinak zajímavé práce.

¹ Srov.: Sokol, J., Pinc, Z., *Antropologie a etika*, Triton, Praha 2003, s. 9.

I přes uvedené výhrady doporučuji práci k obhajobě. Autora však důrazně žádám, aby se alespoň v ústním projevu pokusil o srozumitelnost a odstranil tak nepříznivý dojem, který vyvolal mnohdy těžko akceptovatelný způsob jeho písemného vyjádření.

Mgr. Ing. Prokop Sousedík Ph.D.